

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 11, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 332.1

Н. В. Сакір-Молочко,

аспірант кафедри макроекономіки та державного управління, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, м. Київ

ПРИНЦИПИ ТА ЗАВДАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

N. V. Sakir-Molochko,

postgraduate student of Macroeconomics and Public Administration Department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv

PRINCIPLES AND TASKS OF REGIONAL ECONOMIC COOPERATION

Сучасне світове господарство розвивається в контексті глобалізації. Глобалізація суттєво впливає на розвиток національних економік, сприяє розширенню спектру суб'єктів міжнародної конкуренції. Тому окремі регіони можуть представляти власні країни на міжнародному ринку та проводити самостійну політику. Регіональне економічне співробітництво стає важливим аспектом економічного розвитку держави. У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти регіонального економічного співробітництва. Описано принципи регіонального економічного співробітництва. Обгрунтовано основні завдання регіонального економічного співробітництва.

Modern world economy is developing in the context of globalization. Globalization influences the development of national economies, promotes the expanding of range of subjects of international competition. Therefore, some regions may represent their country on the international market and pursue an independent policy. Regional economic cooperation is an important aspect of economic development of the country. In the article theoretical and practical aspects of regional economical cooperation are researched. Principles of regional economical cooperation are described. Main tasks of regional economical cooperation are grounded.

Ключові слова: *регіональне економічне співробітництво, зовнішньоекономічна діяльність, транскордонне співробітництво, принципи, завдання.*

Key words: *regional economic cooperation, external relations, cross-border cooperation, principles, tasks.*

Постановка проблеми. Сучасний етап еволюції світового господарства характеризується динамізацією та поглибленням процесу глобалізації, що виявляється у формуванні загальнопланетарного інформаційного, валютно-фінансового, торговельного, інфраструктурного простору, через розширення та ускладнення взаємозв'язків та взаємозалежностей між державами. Інтенсифікація глобалізаційних процесів значно розширює спектр суб'єктів міжнародної конкуренції, перетворюючи окремі території – регіони, міста, локальні утворення – на стратегічних гравців світового ринку. У процесах глобальної конкуренції зміцнюють свої позиції окремі регіони певних держав, які в результаті володіння потужною ресурсною базою та ефективною системою управління локальною економікою представляють власні країни вже на міжнародному рівні і фактично проводять самостійну політику.

Регіональне економічне співробітництво – це співпраця між регіонами, направлена на укріплення стабільності економічних відносин, забезпечення національних інтересів та удосконалення правових механізмів взаємовигідного співробітництва.

Зміст регіонального економічного співробітництва проявляється через його принципи та завдання, що свідчить про необхідність їх чіткого визначення та їх детальної характеристики. Проте наразі ці аспекти регіонального економічного співробітництва практично не досліджені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами дослідження регіонального економічного співробітництва в Україні займаються Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Інститут регіональних досліджень НАН України, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. Наукові дослідження з теоретичних та практичних питань регіонального економічного співробітництва здійснюють низка науковців. Проблеми транскордонних економічних зв'язків регіонів знайшли своє відображення у працях В.С. Будкіна, Н.А. Микули, С.М. Писаренка, А.І. Мокій, Ю.І. Макогона, І.С. Журби. Науковій розробці проблем економічного співробітництва присвятили свої праці В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, В.Т. Білоус, О.Б. Гаєвська, К.Б. Левченко, О.І. Леженіна, Н.П. Матюхіна, Е.Г. Моїсєєв.

Проте науковими дослідженнями не охоплено весь спектр принципів та завдань регіонального економічного співробітництва.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Наразі регіональне економічне співробітництво розглядається з точки зору його окремих складових – міжрегіонального, прикордонного, транскордонного та інших видів співробітництва. Відсутнім є підхід до регіонального економічного співробітництва як до цілісного явища, яке включає співробітництво регіону з іншими учасниками регіонального економічного співробітництва як в межах держави, так і поза її межами. Відповідно, відсутні і чітко визначені принципи та завдання регіонального економічного співробітництва.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є формулювання завдань регіонального економічного співробітництва та визначення його принципів, надання ґрунтовної характеристики кожному з визначених принципів та завдань.

Виклад основного матеріалу. Економічне співробітництво – це об'єктивний процес розвитку багатогранних економічних і науково-технічних зв'язків між регіонами, країнами, групами країн, міжнародними організаціями на принципах незалежності, рівноправ'я і взаємної вигоди сторін.

Принцип (лат. principium — начало, основа) — це твердження, яке сприймається як головне, важливе, суттєве, неодмінне або, принаймні, бажане; це те первинне, що лежить в основі певної сукупності фактів. При характеристиці різноманітних систем принципи відображають ті суттєві характеристики, що відповідають за правильне функціонування системи, без яких вона не виконувала б свого призначення.

У проекті Закону України «Про співробітництво територіальних громад» визначено ряд принципів, на основі яких реалізується співробітництво територіальних громад. Оскільки співробітництво територіальних громад є міжрегіональним національним економічним співробітництвом, тобто одним з видів

регіонального економічного співробітництва, вважаємо доцільним застосувати ці принципи до регіонального економічного співробітництва в цілому.

Отже, регіональне економічне співробітництво ґрунтується на таких принципах:

- законності;
 - добровільності;
 - взаємної вигоди;
 - прозорості та відкритості;
 - рівноправності учасників;
 - взаємної відповідальності суб'єктів співробітництва за його результати.
- Розглянемо кожен з принципів детальніше.

Принцип законності — це відправні засади, незаперечні засадничі вимоги, які лежать в основі формування норм права і ставляться до поведінки учасників правових відносин. Принцип законності розкривають сутність регіонального економічного співробітництва як режиму суспільно-політичного життя в демократичній правовій державі.

Принцип законності має декілька аспектів, а саме: верховенство закону щодо всіх правових актів, загальність законності, єдність розуміння і застосування законів на всій території їх дії, недопустимість протиставлення законності і доцільності, невідворотність відповідальності за правопорушення, обумовленість законності режимом демократії, який передбачає суворе дотримання двох типів правового регулювання — спеціально-дозвільного і загальнодозвільного. [1, с.44]

Принцип добровільності передбачає, що регіональне економічне співробітництво ґрунтується на вільній згоді суб'єктів регіонального економічного співробітництва започатковувати, здійснювати та припиняти відповідну співпрацю.

Принцип взаємної вигоди — один із загальновизначених принципів міжнародного права, яким найчастіше керуються у міжнародних економічних відносинах. Цей принцип тісно пов'язаний з таким принципом, як суверенна рівність держав. Адже лише в межах рівності можна врахувати взаємні інтереси, досягти обопільної вигоди. Тому в Хартії економічних прав та обов'язків держав 1974 р. ці принципи розглядаються як такі, що взаємно доповнюють один одного. Недотримання цього принципу у регіональному економічному співробітництві спричиняє дискримінацію, нерівноправність і нееквівалентність обміну.

Принцип взаємної вигоди закріплений у багатьох міжнародно-правових актах: Принципах міжнародних торговельних відносин і торговельної політики, які сприяють розвитку, прийнятих на I Конференції з торгівлі і розвитку в 1964 р., Декларації про встановлення нового міжнародного економічного порядку, прийнятій на VI спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН у 1974 р., Хартії економічних прав та обов'язків держав, Заключному акті загальноєвропейської наради. [1, с.46]

Принцип прозорості та відкритості передбачає відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій органів, що створюються в рамках регіонального економічного співробітництва на всіх етапах їх діяльності та забезпечення поінформованості населення про діяльність таких органів, формування розуміння цієї діяльності.

Принцип рівноправності (суверенної рівності) учасників полягає у визнанні суб'єктів регіонального економічного співробітництва рівними незалежно від часу виникнення, величини території, кількості населення тощо. Права суб'єктів регіонального економічного співробітництва, обумовлені принципом рівноправності, полягають у рівному допуску до всіх правомірних видів співробітництва, на рівних з усіма підставах. Принцип рівноправності закріплений в пункті 1 статті 2 Статуту ООН 1945 року. [4]

Принцип взаємної відповідальності суб'єктів співробітництва за його результати передбачає систему багатосторонніх відносин між учасниками регіонального економічного співробітництва, в результаті яких кожен учасник несе відповідальність перед іншими учасниками.

На жаль, наукові дослідження щодо завдань регіонального економічного співробітництва відсутні. Не закріплені вони і в законодавчих чи підзаконних нормативно-правових актах.

Ми пропонуємо виділити наступні завдання регіонального економічного співробітництва:

- створення сприятливих умов для функціонування і розвитку суб'єктів співробітництва;
- інтенсивний розвиток регіону;
- ефективне використання економічного потенціалу регіону;
- підвищення рівня життя населення регіону;
- підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону;
- економічна інтеграція суб'єктів співробітництва.

Розглянемо дані завдання детальніше.

Створення сприятливих умов для функціонування і розвитку суб'єктів співробітництва є основоположним завданням регіонального економічного співробітництва, оскільки в деякій мірі охоплює всі інші завдання даного явища.

Важливим завданням регіонального економічного співробітництва є забезпечення інтенсивного розвитку регіону шляхом використання прогресивних техніко-економічної, організаційно-економічної і суспільної форм розвитку.

Соціально-економічний розвиток регіонів значною мірою залежить від величини та ефективності використання наявного на даній території економічного потенціалу. Економічний потенціал регіону — це сукупна здатність наявних у межах регіону економічних ресурсів забезпечити виробництво максимально можливого обсягу матеріальних благ і послуг, що відповідають потребам суспільства на даному етапі його розвитку. Завданням регіонального економічного співробітництва є ефективне використання цього потенціалу, а саме таких його аспектів як інвестиційного, інноваційного, природно-ресурсного і трудового потенціалів.

Підвищення рівня життя населення регіону є надзвичайно важливим завданням регіонального економічного співробітництва, адже головною метою функціонування будь-якої економічної системи є задоволення потреб суспільства.

На думку російської дослідниці Н.Я. Калужнової, «забезпечення міжнародної конкурентоспроможності регіону — це перша з проблем, яку можна назвати глобальною проблемою сучасності, тобто властивою регіонам (локалітетам) різних рівнів у різних країнах» [3, с.33]. Міжнародна конкурентоспроможність національного регіону — це його здатність в умовах глобальної конкуренції на основі ефективного використання наявних традиційних і створення унікальних ресурсів локального розвитку стимулювати підвищення продуктивності виробництва та рівня життя місцевого населення і, відповідно, забезпечувати високий конкурентний статус у гео-економічному просторі в довгостроковій перспективі. Отже, підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону є важливим завданням регіонального економічного співробітництва.

Економічна інтеграція суб'єктів регіонального економічного співробітництва — це об'єктивний процес розвитку глибоких, стійких взаємозв'язків та поділу праці між національними даними суб'єктами.

Висновки і пропозиції. Отже, наразі в науковій літературі та в національному законодавстві відсутні чітко визначені та науково обґрунтовані принципи та завдання регіонального економічного співробітництва. На нашу думку, доцільним буде виділити такі принципи регіонального економічного співробітництва як принципи законності, добровільності, взаємної вигоди, прозорості та відкритості, рівноправності учасників, взаємної відповідальності суб'єктів співробітництва за його результати та такі завдання регіонального економічного співробітництва як створення сприятливих умов для функціонування і розвитку суб'єктів співробітництва, інтенсивний розвиток регіону, ефективне використання економічного потенціалу регіону, підвищення рівня життя населення регіону, підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону, економічна інтеграція суб'єктів співробітництва.

Література.

1. Грицяк І. Основні принципи права Європейського Союзу та їх застосування в державному управлінні // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — 2004. — № 3. — С. 43—50.
2. Закон України «Про співробітництво територіальних громад». Для обговорення. (Проект 27.07.2012 Редакція 2.) // [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.csi.org.ua/www/?p=2606>
3. Калужнова Н.Я. Конкурентоспроможність російських регіонів в умовах глобалізації. — М.: Тенс, 2004 — 56с.
4. Статут Організації об'єднаних націй від 24 жовтня 1945 р. // [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010/print1331836119888903

References.

1. Hrytsiak I. (2004), "Basic principles of European Union law and its application in public administration", *Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry*

Prezydentovi Ukrainy, vol. 3, pp.43–50.

2. Instytut Hromadians'koho Suspil'stva (2012), "The Law of Ukraine "On cooperation of local communities." For a discussion. (Project 27.02.2012 Version 2", available at: <http://www.csi.org.ua/www/?p=2606>, (Accessed 28 October 2013).
3. Kaliuzhnova N.Ya. (2004), Konkurentosposobnost' rossijskikh regionov v uslovijah globalizacii [The competitiveness of Russian regions in the context of globalization], Tens, Moskva, Rossija.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2005), United Nations Charter, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010/print1331836119888903 (Accessed 26 June 1945).

Стаття надійшла до редакції 06.11.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"